

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

§. 4. Expenduntur causae, quae iure, & consuetudine debent exprimi in
dispensationibus obtinendis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

Non est facile distinguere inter causam motuam, & finalem. Illa mihi videtur germanior explicatio, quæ affirmat, finalem causam esse, quæ concernit intrinsecè materiam ipsius rescripti, & sine qua rescriptum non concederetur. Motuam, quæ extrinsecè se habet, & per accidens, & qua posita, vel sublata rescriptum eodem modo concederetur, & si non ea facilitate. sic Tiraquell. *tractat. cessante causa, limitat. 1. num. 11.* Couart. lib. 1. *variaram, cap. 20. num. 5.* Vnum tamen debet esse omnino certum, si in rescripto solum apponatur vicia causa, illa finalis, & non motiua censenda est, ac prouide si falsa sit, vitabit rescriptum, quia semper censetur Princeps priuilegium velle concedere causa allegata etiam si motu proprio, & ex certa scientia dicat concedere, ita Menoch. *de arbit. lib. 2. cent. 3. casu 201. num. 8.* Sanchez lib. 8. *disp. 2. 1. num. 41.* Gutierrez. lib. 2. *canon. 99. c. 15. n. 103. & 104.*

2. Difficultas ergo est, quando suppressio veritatis, vel falsitatis expressio circa causam rescripti, vitat rescriptum? Variæ sunt sententia, Prima docet eam suppressionem veritatis reddere subreptitium rescriptum, quæ si exprimeretur, vel non concederetur rescriptum, vel si concederetur non ea facilitate, sed grauiori difficultate, & e contra, eam falsitatis expressionem vitare, qua sublata non concederetur rescriptum, aut non cum ea facilitate. Secunda sententia inquit, esse rescriptum subreptitium, si suppressio veritatis, qua cognita minime Princeps rescriptum concederet, vel exprimeretur falsitas, qua sublata non concederetur, aut non concederetur eo modo. Tertia sententia dicit non ex quavis suppressione veritatis, neque ex quavis expressione falsitatis reddi rescriptum subreptitium, sed cum taceat veritas, quæ iure debebat exprimi, vel exprimitur falsitas, quæ iure debebat taceri. Doctores, & rationes harum sententiarum adducit eleganter Sanchez lib. 8. *disp. 2. 1. n. 10.*

3. Hæc tertia sententia, vt probabilior sustinenda est, quamque probat Sanchez a numero 13. Salas *disp. 20. sect. 15. num. 115.* Basilius de Leon. lib. 8. *de matrim. c. 17. n. 2.* Suarez. lib. 6. *de voto, cap. 27. a num. 6.* Ratio est quia plura sunt, quæ si expressa essent, retardarent Principem à concessione, imò omnino eum ab illa remouerent, vt si dispensatus sit vitiosus, sit eius inimicus. Alia sunt, quæ falso expressa impellant Principem concedere, alias forte non concessurus, vt quod sit vir doctus, pius, & prudens; quorum tamen expressio, vel suppressio, quia non cauetur à iure, non annullat rescriptum, vt ex communi sententia docent supradicti Doctores. Quocirca pro regula statuum est, illorum taciturnitatem impedire concessionem, quæ à iure mandatur exprimi, & illorum expressionem falsam vitare concessionem, quibus secundum ius mouetur Princeps in rescripto concedendo, ita vt iure cautum sit, quod eis expressis gratiam Princeps non concessisset, sic vltia Doctores nuper relatos docet innumeris referens Nicol. Garcia 8. *part. de benef. cap. 3. numero 20.* Ratio prioris partis est, quia cum ius aliquam conditionem exprimendam expostulat, intelligitur illam expostulare pro forma: quod non leuiter colligitur ex *cap. si motu proprio de prob. in 6. vbi taciturnitas modici beneficii vitat gratiam*, qui à iure cauetur exprimi, cum tamen expressum gratiam non impedit; sed deficiente forma, deficit actus. Ergo. Ratio vero secundæ partis est, quia si falso allegatur causa, quæ mouet Principem ad rescriptum concedendum: iam rescriptum conceditur præter voluntatem concedentis. Ergo non potest habere effectum. Item omne rescriptum habet subintellectam conditionem, si preces veritatis nitantur. *c. 2. de rescriptis.*

4. Aduerto tamen expressionem falsi, sicut & taciturnitatem veri debere esse circa causas finales, non impulsivas tantum, hoc est, circa causas pertinentes directè ad concessionis materiam, non ad ipsam concedentem, vel quæ concessioni sunt extrinsecæ. Quia ratione elemosyna data pauperi iniquo, vel fingenti se deuotum, valida est, quæ tamen non daretur, si eius vitia cognoscerentur, quia non committitur falsitas in causa, quæ ad ipsam donationem à iure requisita sit. sic Henricus lib. 1. *de matrim. c. 3. num. 7.* Couart. lib. 1. *var. c. 200. n. 5. vers. falsi an.* Suarez lib. 8. *disp. 2. 1. num. 18. & 32.* Mandol. *reg. 32. Cancell. q. 9. n. 10.* Gutierrez. *canon. 99. lib. 2. c. 15. n. 19.* vbi plures referunt.

5. Aduerto secundò, nōmpe iuris intelligi non solum ius scriptum, sed etiam stylum Principis concedentis, & consuetudinem. Et de stylo constat, quia stylus curiæ ius facit, *cap. quàm grani, de crimin. falsi.* Et eodem modo, ac ius obseruandum est. sic Menoch. *de arbitrar. lib. 2. cent. 3. casu 201. num. 28.* Mascard. *de probat. conclus. 846. num. 8.* Sanchez alios referens illa *disp. 2. 1. num. 16.* Garcia 8. *part. de benef. cap. 3. num. 21.* Neque obstat extra curiam Romanam illius stylum non obligare: nam hoc est verum quoad solemnitates accidentales iudicij, non quoad qualitates in dispensationibus vel litteris gratiæ, aut iustitiæ exprimentibus, quæ iuxta stylum vnde emanant, veræ, vel falsæ iudicandæ sunt. Sanchez *sup. a. Salas disp. 2. c. 1. sect. 15. n. 117.* Garcia 8. *p. de benef. cap. 8. n. 65.* De consuetudine autem similiter probatur, quia consuetudo habetur pro lege. *leg. minimè ff. de legi. & tractant supradicti Doctores.*

§. IV.

Expenduntur causæ, quæ iure, & consuetudine debent exprimi in dispensationibus obtinendis, quarumque taciturnitas vitat rescriptum.

- 1 Non est necessarium mentionem facere alio tempore negatam esse dispensationem.
- 2 Sitne dispensatio nulla, ex eo quod taceat aliam tibi esse in ea materiam concessam.
- 3 Resoluitur vt probabilius non esse.
- 4 Limitatur supradicta doctrina, si prima dispensatio fuit in præiudicium tertij, quia tunc debes illius mentionem facere.
- 5 Idem est, si est necessarium, vt Princeps qualitate, & quantitate gratia intelligat. Explicaturque exemplis.
- 6 Item si necessarium est, vt impedimentum dispensandum in regè cognoscatur.
- 7 Valeat dispensatio secunda sine mentione prima, quoties ad tollendos scrupulos, vel dubium secundum impetratur.
- 8 Sed quid si obtinens secundam dispensationem priori vsus non fuerit? Affirmat Sanchez priorem euasere.
- 9 Sed probabilius est secundam esse inualidam, casu quo prima extincta non sit impedimento perpetuo.
- 10 Duplici impedimento ligatus debeat utriusque mentionem facere: prima sententia negat.
- 11 Secunda probabilior affirmat.
- 12 Quid si habeas votum castitatis, & velis cum consanguinea contrahere? An possis voti dispensationem impetrare, tacio impedimento consanguinitatis. Resoluitur posse in aliquo casu.
- 13 Quid si habeas votum castitatis, & religionis.
- 14 Si impedimenta irritatione tolli debent, non est necessario faciendum mentio in impetratione dispensationis.
- 15 Quid si impedimentum sit aliud publicum, aliud ecclesiarum.
- 16 Quid dicendum in dispensatione irregularitatis, & aliarum puniarum.

Non est animus inuestigare, quæ debeant exprimi pro dispensatione in beneficiis, in matrimonio, in censuris, neque pro obtinendo rescripto ab beneficia, matrimonio, & censurarum absolutionem; quia hæc propriam sedem habent, suisque locis debent retraheri. In præsentem autem solent dicam de his, quæ omni dispensationi, & rescripto generalia sunt.

1. Primò ergo dubitatur, an debeas in impetratione dispensationis mentionem facere tibi alio tempore negatam esse, si forte petisti, & negata fuit? Docet Menochius libro 2. *de arbitrar. centur. 3. casu 203. numero 6.* Et ratio esse potest, quia concedit ex errore, alias non concessurus, si sciret antea negasse. Ceterum tenendum est hoc non esse necessarium, quia neque ex iure, neque ex stylo, neque ex consuetudine habetur i quod auctem Princeps esset negaturus dispensationem, si sciret antea negasse, non obstat, quia tunc non negaret ex causa concernente dispensationem, sed ex causa satis extrinsecæ dispensationi, qualis est negasse illam. Ergo si causa allegata ad dispensandum sufficiens est, tacere negatam esse prius dispensationem, non potest reddere illam insufficientem, & ita tenet Sanchez libro 8. *disp. 2. 2. num. 14.* Suarez *de legibus libro 6. cap. 22. numero 1.* & seqq. Basilius libro 8. *de matrim. cap. 17. numero 3.* Et hæc doctrina vera est, siue idem sit superior, qui negauit dispensationem, & secundo concedit, siue inferior illo, qui negauit; adhuc excellenti valere. Quia ex negatione superioris non est sublata, aut restricta inferioris facultas. Si ergo antequam superior negaret, poterat hic inferior dispensationem expedit, idem poterit post negationem: & ita tenet Basilius *sup. a. numero 4.* Suarez *num. 6.* aduersus Thom. Sanchez lib. 8. *de matrim. disp. 14. numero 5.*

2. Secundò dubitatur, an sit nulla dispensatio, si taceas aliam tibi esse in ea materia concessam? Et in primis certum esse debet, si prima dispensatio ob aliquem defectum fuit nulla, non esse necessarium illius mentionem facere in impetratione secundæ, quia non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum. iuxta regul. 52. *de regul. iur. in 6.* & tradit Suarez lib. 5. *de legibus, cap. 23. num. 17.* Mascard. *de probationibus conclus. 846. num. 20.* Sanchez lib. 8. *disp. 2. 2. num. 21.* & alij plures ab eo relati. Dixi in ea materia; quia circa diuersas, elatum est non esse necessarium, mentionem prioris facere, vt docet Panormitanus *cap. penult. num. 13. de rescriptis.* Sanchez plures referens *disp. 2. 2. num. 5.* Suarez lib. 6. *de legibus, c. 23. n. 2.* Vnde non est necessarium, si dispensatus fuit in ieiunio, illius dispensationis mentionem facere, cum irregularitatis dispensationem obtines, nec si fuit dispensatus in voto castitatis, narrare dispensationem, cum de illegitimitate petis. At si in eadem

eadem materia dispensatio secundò petatur, eo quòd prima limate fuit concessa, plures Doctores affirmant secundam esse subreptitiam: sic glossa communiter recepta in cap. 2. de filiis presbyter. in 6. per text. ibi. Molin. de primog. lib. 2. c. 4. n. 51. & lib. 4. cap. 3. num. 43. Guierrez lib. 2. canon. 99. cap. 15. n. 91. Menochius de arbitrar. lib. 2. centur. 3. casu 201. n. 39. & casu 203. n. 33. Couatr. 4. decret. 2. part. cap. 8. §. 8. n. 39. & casu 203. n. 33. Couatr. 4. decret. 2. part. cap. 8. §. 8. n. 39. & casu 203. n. 33. Couatr. 4. decret. 2. part. cap. 8. §. 8. n. 39. & casu 203. n. 33. Couatr. 4. decret. 2. part. cap. 8. §. 8. n. 39.

3 Carerim tenendum est secundam dispensationem non rari ex eo p'acise, quòd primam impetraveris, & illius mentionem non feceris, quia supradicti textus, neque ratio alata non conuincunt, vt ex ipso Sanchez num 3. & Suarez lib. 6. de legibus, cap. 23. a n. 2. colligi potest. Nam cap. 2. de filiis presbyterorum, in 6. idco est tulla secunda dispensatio, non quia prioris mentionem non fecerit, sed quia non fecerit mentionem prioris defectus, scilicet illegitimitatis, in qua solum ad vnum beneficium erat facta dispensatio; neque poterat denovo p'ra obtinere, quin obterret dispensationem illius defectus, & ita intelligunt eundem textum Dominic. ibi num. 7. Francus n. 2. notab. 3. Couatr. in 4. decret. 2. part. cap. 8. §. 8. n. 5. Suarez n. 7. Basilus de Leon lib. 8. cap. 17. num. 7. Textus enim in e. penult. de prescriptionib. loquitur in casu speciali, quando scilicet concessum est priuilegium primum in p'ra iudicium tertij, cum aliqua tamen moderatione, seu conditione, quæ ius ipsum commune tertij confuetur, & retinet, si postea secundum priuilegium ex eadem causa concedatur amplius primum, & iuri tertij plus derogans, necessario est facienda mentio prioris priuilegij, quia per illud primum priuilegium, in eo, in quo non fuit derogatum communi iuri tertij, fortificatum indirectè manet, quasi si tertio fuisse priuilegium concessum. Si autem fuisse ei priuilegium concessum, requirebat mentionem expressam, vt ei esset derogatum; sic videtur in p'acenti requiri. Neque hic casus est ad alias dispensationes, & gratias tertio non p'ra iudicantes trahendus, vt tradit Innocent. ibi num. 4. Felix num. 1. Bald. n. to. Suarez n. 6. & 7. Basilus num. 6. lex item 3. c. de episc. audient. loquitur specialiter de remissione criminum, quæ ad alias dispensationes crimina non supponentes trahenda non est, eo quòd in criminibus sit specialior ratio negandi secundam dispensationem, seu remissionem ei, cui est prima in eo crimine concessa, ne scilicet audeat secundò crimes committere, videns remissionem sibi esse negandam. Ratio autem, qua mouetur commune sententia, firma non est. Non enim argui potest leuitatis, & inconstancie legislator, etiam si secundam dispensationem latius concedat, quam primam, quia extendere primam dispensationem non est reuocare primam, sed superaddere primæ, & liberalitatem ostendere. Ad ostendendam autem liberalitatem potest se mouere, etiam si antea motus non fuit sine vlla animi leuitate ex eadem ratione; quia liberè in hac parte procedit. Adde si negaret Princeps dispensationem, & postea concedat, non idco celesset inconstans, vt propter hanc mutationem dispensatio nulla fuerit. Ergo neque censeri debet inconstans, si priorem dispensationem moderatam concesserit, & secundam latius, cum in hoc minus inconstancie, & mutationis inueniatur.

4 Quapropter solum in duplici, vel triplici euentu censetur prius dispensationis mentionem esse faciendam.

Primum quando obtinuit dispensationem cedentem in p'ra iudicium tertij, & per dispensationem secundam amplio-rem amplius p'ra iudicatur, tunc enim est primæ dispensationis, seu priuilegij mentio facienda, vt intelligitur derogati iuri communi tertij per primam dispensationem indirectè concessam, iuxta textum in cap. penult. de prescriptionib. vbi si obtinuit dispensationem, ne decimas soluetur Ecclesie ex agro; & postea impetret dispensationem, ne soluas ex vinea, vel nullam soluas s tenebris prioris dispensationis mentionem facere, vt vult secunda, quia ius commune Ecclesie ex vi prioris exemptionis latum fuit ea in parte, in qua subtrahatur decima, & conseruatum indirectè, & fortificatum in omnibus illis partibus, in quibus debet manebat: ac proinde secunda dispensatio, de Castro Snn. Mor. Pars 1.

tio, quia est derogatio communis iuris fortificati per priuilegium, nulla est, si prioris dispensationis, seu priuilegij mentio non fit, quia non censetur hanc fortificationem cognoscere Princeps, etiam si ius commune cognoscat. Basilus cap. 17. num. 11. Suarez num. 7. & to. Ad idem potest reduci obligatio faciendi mentionem prioris beneficij obenti, vt obtineas secundum, aliàs nullum erit beneficium, quia cedit in p'ra iudicium Ecclesie vni plura beneficia conferri, cum possit pluribus adaptari, & Ecclesia plures ministros habere & probat textus cap. constitutus, cap. ad aures, cap. postulasti, cap. ad audientiam, 2. de rescriptis, & aliis. Quod adeo verum est, vt etiam si modicissimi beneficij, & insufficientis ad sustentationem sit impetratum, debet illius mentionem facere pro impetratione secundi, iuxta textum in cap. si motu proprio, de p'rabend. in 6. Que videtur esse noua decisio iure antiquo non expostalata: Neque obstat textus in cap. gratia, de rescriptis, in 6. vbi impetratio secundi beneficij non facta mentione prioris obenti, non est subreptitia, si per ignorantiam, & simplicitatem factum fuerit. Non, inquam, obstat: nam licet aliqui dicant ignorantiam excusare à facienda mentione prioris beneficij, si sit probabilis ignorantia. Secundò, si nemini fiat p'ra iudicium, Tertio, si Papa aliàs esset concessurus, si cognouisset: vt tradit Menochius de arbitrar. lib. 2. centur. 3. casu 201. n. 53. In casu illius textus hæc concurrere non possunt, quia tertium non conuenit, eo quòd primum beneficium abenti, & igno collatum pingue fuerit, & omnino cum secundo incompatible, ac proinde p'ra iudicium non poterat Princeps concessurum. Quocirca ibi non fuit mentio necessario faciendi prioris beneficij, quia non erat impetratoris, erat enim illi abenti, & ignorant collatum, & quouique ipse acceptasset, vel eius procurator nomine ipius, dici non poterat esse suum, iuxta cap. si tibi abenti, de p'rabendis, in 6. ac proinde non tenebatur illius mentionem facere, & ad huiusmodi effectum ponderatur à textu ignorantia, sic explicat Sanchez lib. 8. disput. 23. num. 60. sine Basilus lib. 8. cap. 17. num. 19. Couatr. lib. 3. variarum. cap. 16. Quod si istes. Ergo etiam si sciret primum beneficium tibi esse collatum, si tamen illud non acceptasset, posset secundum beneficium impetrare, nulla facta mentione prioris; siquidem non est habitum, & possessum, quovsq; illud acceptes? Neganda est consequentia; quia tunc dolo procedis, & solum ignorantia in hoc casu beneficij nondum acceptati excusare potest.

5 Secundus casus, in quo debet mentionem prioris dispensationis facere, vt secunda valida sit, est quando id necessarium est, vt intelligat Princeps qualitem, & quantitatem gratiæ adæquare causæ sibi propositi. Nam si hæc cognitio ex suppressione primæ dispensationis non habetur, gratia facta voluntaria non est, ac proinde omnino cessat, sic Suarez lib. 4. cap. 23. n. 11. Basilus lib. 8. c. 17. n. 8. de claturæ exemplis. Primo obtinuit dispensationem non residendi in beneficio cum perceptione fructuum per quinquennium; illo expleto vis ex eadem causa aliud quinquennium impetrare; debet necessario mentionem facere primæ concessionis, tum quia causa illa forte non erat sufficiens, nisi ad quinquennium vnum, non ad duplex quinquennium. Tum quia illa concessio æquiuale decennij concessionem, quam non p'ra sumitur facturus Princeps, si prioris dispensationis concius esset. Sic ex Felino in e. penult. de prescriptis, n. 2. docet Basilus n. 8. Suarez num. 11. Ad idem est, si impetrasti dispensationem ad alienanda bona maioratus, & post illius usum, aliam similem, vel ampliorem impetras, tacita priori dispensatione, impetratio secunda subreptitia erit, si sit ex eadem causa; quia non est censenda causa sufficiens ad tantam alienationem concedendam: neque est verisimile Princeps secundam facultatem concessurum, si concius esset prioris facultatis concessæ, nulla noua causa superueniente. Secus verò si peteretur secunda facultas ex diuersa causa, quam spectatis circumstantiis crederetur Princeps concessurus, sic Molin. de Hispan. primogen. lib. 4. cap. 3. n. 42. Gutier. lib. 2. canon. quasi. c. 15. n. 95. Basilus lib. 8. de matrim. cap. 17. num. 16. Sanchez lib. 8. disp. 22. n. 12. Secundum exemplum adducitur, si habens votum castitatis, obtineas dispensationem ad vnum matrimonium contrahendum, & mortuo vxore iterum petas dispensationem ad matrimonium ex eadem causa, scilicet quia renatiombus vxoris, tacita priori dispensatione. Basilus, & Suarez supra, existimant nullam esse secundam dispensationem, quia non concepit Pontifex, quantum relaxationem faciat in eo voto. At huiusmodi exemplum mihi non probatur. Satis enim concepit Pontifex quam relaxationem faciat in illo voto iuxta causam sibi propositam, concepit enim se relaxare votum ad matrimonium ex causa legitima: quòd autem prius fecerit relaxationem ad matrimonium non inducit aliquid impeditum, vt ex eadem causa subsistente non possit idem votum relaxare, imò potius quæ cogit dispensationem priorem continuare, secus verò erat de illo exemplo non relicta concessæ per quinquennium, vbi tacite infirmitur causam pro solo quinquennio sufficere, præterquam quòd ibi est p'ra iudicium Ecclesie, ac proinde debet quali specialiter derogari, iuxta dicta in primo casu & Basilus.

DE ASTRUCALACOTONI

meo iudicio, sibi est contrarius in eadem pagina: nam cum, prius *illo num. 8.* dixisset prioris dispensationis voti mentionem esse faciendam, ut valeret secunda ad contrahendum matrimonium, subdit *num. 9.* Si post obtentam dispensationem in voto, v. g. castitatis ad contrahendum matrimonium, postea petat aliam, mentione facta tantum voti, valet secunda, vera cum est narratio totius impedimenti auferendi. Quod intellige, siue vsus fuerit prima dispensatione, siue ob superueniens impedimentum euauerit. Et idem videtur sentire Suar. *n. 16.* Ego vero (inquit) in hoc præcisè quod prior, dispensatio taceatur, nullam fraudem inuenio: quandoquidem totum votum auferendum proponitur, & Pontifex ignotus non potest peti puram dispensationem sine limitatione solitis, & insolitis, & ideo ex hoc capite non video subreptionem, & nullitatem. Quod optimè confirmatur ex his, quæ Sanchez *disputat. 22. numer. 13.* inquit enim: Si femina ob dotis defectum impetrat dispensationem nubendi consanguineo, & illo mortuo velit alteri consanguineo nubere, non indiget mentionem facere prioris dispensationis, si idem defectus dotis perseverat: tum quia illa perseverantia defectus dotis, reputatur noua causa superueniens, & honestans nouam dispensationem: tum etiam, quia vna dispensatio non habet cum alia connexionem. Ego similiter dicendum est in voto: nam licet per dispensationem ad secundum matrimonium ampliore relaxatione in voto faciat, quam per dispensationem ad vnum tantum, si perseverat causa, quæ primam dispensationem honestauit, honestabit secundam dispensationem, quia reputatur distincta causa, neque vnum matrimonium cum alio connectitur. Tertium exemplum est, si petas dispensationem in vxorificio ad contrahendum matrimonium, & illo contracto aliud crimen simile committas, teneris, si velis secundam dispensationem impetrare, mentionem primæ facere argumento *textus in l. 3. C. de episcop. audient. & tradit Basilius lib. 8. cap. 17. n. 8.* Suarez *lib. 6. cap. 13. num. 12.* Sanchez *lib. 8. de matrim. disputat. 22. num. 20.* cui exemplo libenter assentior. Et ratio est, quia cum in secundo homicidio tibi dispensatur, non cognoscit superior qualitatem, & quantitatem gratiæ, quam facit. An, inquam, sit proportionata causa allegata, nam licet causa sit proportionata pro impetranda dispensatione primi vxorificij, non tamen inde inferitur esse proportionatam pro secundo: quia secundum crimen, eo quod post remissionem primi succedat, redditur iure ordinario indispensabile, ex *supradicta l. 3.* ac proinde requirit causam gratiorem. Quocirca si non manifestas, cum secundo impetras, dispensationem tibi fuisse primam concessam, non manifestas qualitatem gratiæ, quam petis, neque Princeps illam censetur concedere. Et confirmari potest ex communi omnium sententia asserente inuentem scienter matrimonium in gradu prohibito, teneri in dispensatione narrare hanc malitiam, neque sufficere si dicas te in gradu prohibito contraxisse, eo quod tunc impedimentum est regulariter indispensabile, iuxta Trident. *sess. 24. cap. 5.* Quapropter Sanchez *lib. 8. de dispensat. disputat. 21. num. 15.* generaliter inferit, quoties in iure cauetur, ne in aliquo casu dispensatio concedatur, neque delictum remittatur, esse illius speciale mentionem faciendam, aliàs non erit voluntaria gratia facta.

6 Tertius casus solet addi, in quo prioris dispensationis est mentio necessaria faciendam, quando scilicet est necessaria talis commemoratio, ut impedimentum dispensandum integrè cognoscatur, qui casus est omnino admittendus, at raro, vel nunquam prioris dispensationis mentio est necessaria faciendam, ut impedimentum integrè cognoscatur: si enim tibi illegitimo dispensatio concessa fuit ad vnum beneficium simplex & postea velis curatum, vel aliud simplex obtinere, non videtur necessario mentio faciendam prioris dispensationis, sed prioris defectus nondum iure integrè sublatus, iuxta ea, quæ diximus supra explicantes *textum in c. 2. de filiis presbyter. sic docet Basili. de Leon lib. 8. cap. 17. n. 7.*

7 Extra hos casus, non est necessario mentio faciendam prioris dispensationis, ut obtineatur secunda. Quocirca valet dispensatio secunda, sine mentione primæ, quoties ad tollendum sepulchrum, vel dubium primæ fuit impetrata circa eandem rem; quia nullibi cautum est prioris dispensationis tunc esse mentionem necessariam faciendam, imò valet dispensatio secunda, etiam si petatur ad extinctionem primæ, dummodo non sit in præiudicium tertij, ut si obtinueris dispensationem irregularitatis ad ordines minores, poteris explicata irregularitate ad ordines maiores, vel ad omnes ordines dispensationem obtinere, & impetrata dispensatione ad ordines, poteris dispensationem super intersticia impetrare, quia irregularitas non est impedimentum respectu interstitorum. Item poteris dispensationem ad beneficia impetrare, nulla facta mentione dispensationis: facta tamen mentione irregularitatis. Item si obtinueris dispensationem in voto castitatis ad contrahendum vnum matrimonium; poteris causa intercedente aliam dispensationem impetrare, quin mentionem facias prioris dispensationis. Quod si dispensatio facta in voto castitatis, ita fuit absoluta, ut omnino tolleret votum illud, quia in pia aliqua

opera commutauerit; tunc quidem non debet fieri mentio voti, quia non est, sed potius piotum operum, in qua fuit facta commutatio. Ad idem est, si dispensatio in eadem lege secundum diuersas partes concedatur, non est confessio mentio faciendam prioris dispensationis. Verbi gratia, si obtinueris dispensationem huius ieiunij, vel festi & alius dies ieiunij, vel festi superueniat, non teneris prioris dispensationis obtentæ mentionem facere. Item obtinueris dispensationem pro ducenda consanguinea, & mortua illa poteris aliam dispensationem pro alia obtinere, absque mentione primæ, in his conuenit Suarez *lib. 6. de legibus, cap. 23. n. 13.* & Basilius *lib. 8. cap. 17. n. 9.* quamvis contra videatur sentire Sanchez *illa disputat. 22. n. 15.* ubi affirmat, quoties petitur secunda dispensatio ad corroboracionem vel augmentum primæ, secundam conuenire, & validam esse primam, quia non censetur priori renuntiare, nisi ex eo quod valeat secunda, quæ ob taciturnitatem primæ inualida est. Sed quod diximus est longe probabilius.

8 Sed quid dicendum, si cum obtines secundam dispensationem, priori vsus non fueris? Verbi gratia, non fuisse vsus dispensationem ad contrahendum cum consanguinea, vis cum alia contrahere, & obtinere dispensationem, nulla facta mentione prioris dispensationis. Quæ ergo dispensatio valet, posterior ne, an prior, an vtraque?

Thomas Sanchez *lib. 8. de dispensat. disputat. 22. n. 19.* sentit posteriori valere, & primam omnino euanescente. Mouetur euanescere primam; quia ex impetratione secundæ censetur renuntiare primæ in manus Pontificis; & dato ce nolle sic renuntiare, Pontifex non intendit secundam concedere, nisi exclusâ primâ. Ergo prima omnino euanescit. Quod autem secunda valeat, inde probat, quia prioris non debetas mentionem facere in impetratione secundæ, quia non est ad priorem dispensationem augendam, sed est super matrimonio diuerso, & nullam inter se connexionem habent.

9 Ceterum mihi probabilius est, secundam dispensationem esse inualidam, cum quo prima extincta non sit, & impossibilis eius vsus per motum coniugis, vel alterius impedimenti perpetui. Ratio est, quia vtraque valere non potest; non quia Pontifex non possit vtramque concedere, sed quia non est verisimile id velle; est enim nimia gratia, & indulgentia, quam concedere Pontificem alienum est a ratione. Prior autem dispensatio valida perseverat, eo quod solum per renuntiationem cessare potest, cui tamen non renuntiat impetrans, cum secundam obtinet, quia non habet eam animum, & casu quo renuntiare velle, non manifestat, ita vt Pontifex id intelligens renuntiationem acceptare possit. Inferat ergo debere conuenire secundam dispensationem; eo quod prioris dispensationem non sit facta, quia sine illius mentione non cognoscit Pontifex, quantum gratiam huic impetranti faciat, sic docet Suarez *lib. 6. de legibus, cap. 23. num. 21.* Basilius *lib. 8. cap. 17. n. 9. circa finem.* Ex quo sic, si impetranti facultatem ad alienandam bona maioratas, & illa facultate nondum vsus impetret aliam, vel ex eadem causa, vel diuersa, hæc secunda non videtur valere, nisi mentionem primæ feceris, vt Princeps primam facultatem irritam reddat, vel validam relinquat, quia non censendus est velle, vt vtraque facultas simul valida perseveret, & tantum gratiam maioratus fiat, sic indicat Basilius *lib. 8. cap. 17. n. 9.*

10 Tertio dubitatur, an ligatus duplici impedimento, debeas illorum omnium mentionem facere, cum alicuius dispensationem impetras? v. g. vis consanguineam ducere, adstrictus es voto castitatis, affinitatis, & consanguinitatis, poteris sine per partes horum impedimentorum dispensationem impetrare, ita vt prius impetres dispensationem voti, secundum affinitatis, tertio consanguinitatis, quin in vna dispensatione mentionem facias aliorum impedimentorum. Idem est si plures irregularitates habeas, & velis ad ordines promoueri. An, inquam, teneris in qualibet dispensatione omnium mentionem facere? In hac re est duplex sententia. Prima, negat mentionem esse necessariam faciendam illorum impedimentorum, sed posse dispensationem obtineri vnus, tacito alio, & postea alterius, & sic plarium, sic docuit Natarr. *lib. 4. consil. tit. de consanguinit. consil. 7. n. 2. & 3. & consil. 8. & 9. eodem tit. Eman. Saa verbo dispensatio, n. 16. Caxuallos pract. q. 737. num. 27.* & alij relati à Sanchez *disputat. 23. num. 11.* quàmque ipse probabiliter reputat: fundamentum præcipuum est, quia nullibi habetur in dispensatione vnus impedimenti reliqua esse manifestanda. Ergo non est hoc onus dispensato imponendum: præcipue cum integrè possit vnus impedimentum absque alio manifestari, & causa tollendi illud integrè cognosci.

11 Secunda sententia vniuersaliter affirmat debere in dispensatione vnus impedimenti reliqua manifestari, aliàs esse subreptionem dispensationem: sic docet Couarr. *4. decret. 2. part. cap. 6. §. 4. fin.* Menoch. *de arbitrar. lib. 2. centur. 3. casu 203. n. 12.* Sanchez *lib. 8. disputat. 23. n. 2.* & alij innumerati ab eisdem. Huius communis sententiæ ea solum mihi videntur rationes, quæ ex præxi, & consuetudine desumuntur: & cum hæc in dispensatio

dispensationibus impedimentorum matrimonij elatior apparet, in illis, ut probabilior, & securior tenenda est. Congruentia autem addi potest: quia impedimentum vnum ex alterius coniunctione redditur difficilius dispensatum, difficilius enim dispensatur cum persona pluribus impedimentis laborante, quam si vnum tantum haberet, quod intelligendum est, quando ad eundem effectum dispensatio postularitur: tunc enim militat supra dicta ratio ex coniunctione, scilicet aliorum impedimentorum, quodlibet impedimentum reddi difficilius dispensatum, & quasi aggrauari quia cum dispensatio tendat ad habilitandam personam ad vnum, & eundem effectum, ad quem ex pluribus impedimentis est incapax, & hanc habilitatem non consequatur per vnum dispensationem, ob tacturumque aliorum impedimentorum, sequi videtur, neque dispensationem valere, quia cessat finis, ob quem data est. Hanc inquam, ratio solum est quaedam congruentia ad investigandam intentionem concedentis, non tamen videtur omnino firma, siquidem in excommunicationibus eodem modo procedit. Pluribus enim excommunicationibus ligatus absolutionem impetrare ab vno potest, aliis tacitis, ut tradit glossa communiter recepta in cap. ex parte, verbo reddere, de officio ordin. quamvis ex vna communicationis absolutione habilis diuina non sis factus

12 Dixi antea, quando ad eundem effectum dispensatio postulat. Ex quo fit quid dicendum sit, si habeas votum castitatis, & veis cum sanguinea contrahere? Poteris dispensationem a voto castitatis prius impetrare, etiam si animo contrahendi cum sanguinea facias; dummodo causa allegata ad dispensandum in castitate non sit deesse sanguinitatem, neque ad illum effectum ordinetur. Ratio est, quia dispensatio voti castitatis alium effectum habere potest praeter matrimonium cum sanguinea, neque votum castitatis est speciale impedimentum ad contrahendum cum sanguinea, neque ex coniunctione sanguinitatis est difficilius dispensatum. Impetrata autem dispensatione circa votum, poteris de sanguinitatis impedimento dispensationem impetrare quia mentionem facies dispensationis voti, quia votum omnino sublatum est. Sic Suarez lib. 6. de legibus, cap. 24, num. 5. Basilius de Leon. lib. 8. de dispensat. cap. 17, num. 24. Sanchez lib. 8. disp. 23, num. 4. Secus vero dicendum est, si habeas votum castitatis dispensationem petas prius de sanguinitate tunc necessario votum debes manifestare, quia cum dispensatio sanguinitatis ad nullum alium effectum tendat, nisi ut te habilem, & expeditum reddat ad matrimonium, & ex voto castitatis impeditus adhuc existis, ea de causa, ut effectum forsitur, tenentis votum manifestare: sic supra dicti Doctores, quamvis contra abque fundamento tenent Nicol. Garc. 8. p. de beneficiis, cap. 3, a num. 61, motus, quia non est impedimentum irritans sed impediens, & consequenter non videtur posse impedimentum irritans augere, sed hoc non obstat si sufficit, quod veis impeditur.

13 Fit secundo quid dicendum, si habeas votum castitatis, & religionis, & veis vnus dispensationem impetrare, an debeas utrumque manifestare? Et quidem si petis prius dispensationem in voto religionis, affirmat Suarez lib. 6. cap. 24, num. 8, validam esse tacito voto castitatis, quia ex voto castitatis, non redditur difficilius dispensatio in voto religionis, cum potius in illud solet commutari; & ex alia parte suum effectum habere potest, independens ab alio. At si petatur dispensatio in voto castitatis, tacito voto religionis, existimatur in illa esse, quia cum religio ad relaxandam castitatem obliget, nulla causa videtur posse allegari sufficiens ad dissolvendam votum castitatis, manente voto religionis, nam incontinentia non videtur sufficere, siquidem per matrimonium succurri non potest, durante voto religionis. At credo satis esse, probabile impetrare te posse dispensationem in voto castitatis, etiam si taceas votum religionis. Sic Basilius lib. 8. cap. 17, num. 24, quia votum religionis non obligat ad perseuerandum. Ergo dispensatio pro voto, castitatis vtilis esse potest eam quo in religione non perseueres, Item esse vtilis potest toto tempore, quo religionem experis, ne tot peccata committas: & ex hac vtilitate dari potest sufficientis causa dispensationis. Secus vero dicerem de solo voto non nubendi, quia non videtur adesse posse causa dispensandi in illo, si votum religionis perseueres.

14 Fit tertio, Quid dicendum si impedimenta non solum dispensatione, sed alia via, scilicet irritatione, aut remissione tolli possunt. An tunc sit necessario facienda mentio omnium tam impedimentorum, quae dispensantur, quam illorum, quae irritatione tolli debent?

Respondet solum ea impedimenta narrari debent dispensanti, quae per dispensationem tolli debent: a ea quae alia via tolli possunt, necessarium non est manifestare, siquidem extra dispensantis iurisdictionem sunt hac proinde videtur extra rem illi narrare. Quia ratione si contraxit sponsalia, vel votum castitatis ante pubertatem emissit, & vis cum sanguinea contrahere poteris impetrare dispensationem impedi-

Verd. de Castro Sum. Mor. Pars I.

menti sanguinitatis, quin sponsalia votum manifestes: quia votum illud irritatione tolli potest, & sponsalia remissione illius, cuius interest, sic Sanchez lib. 8. disp. 23, num. 6, Basilius lib. 8. cap. 17, num. 23.

15 Fit quarto, Quid dicendum, si impedimenta concurrunt diuersa, aliud publicum, aliud occultum? An inquam, debeas manifestare simul omnia?

Respondet non debere manifestare occultum, cum publici dispensationem petis, etiam si ex manifestatione occultum non sequatur infamia: quia non praesumitur Pontifex id velle, esset enim nimis durum, & alicuius a suavi regimine Ecclesiae: quia praecideretur via pluribus contrahendi matrimonium. Quapropter pro his impedimentis occultis constituti iudices penitentiarum sunt, quibus non solum occulta, sed etiam publica impedimenta manifestanda sunt, ut ex stylo curiae refert Sanchez, disp. illa 23, n. 7, & tradit Basilius de Leon. lib. 8. cap. 17, num. 23.

16 Fit quinto, Quid dicendum in dispensatione irregularitatis, & aliarum poenarum? An inquam, debeas, cum vnus dispensationem impetras alias manifestare. Et quidem ratio supra allegata in his videtur procedere, quia scilicet vnus impedimentum ex coniunctione alterius videtur dispensatum difficilius. Item quia ad eundem effectum dispensatio vnus, & alterius ordinatur, nempe ad habilitandam personam. Ergo omnia debent explicari: & ita tenet Basilius lib. 8, cap. 17, num. 24.

Suarez vero lib. 6. cap. 24, circa finem, negat esse necessariam explicandam, nisi casu quo vna irregularitas, vna poena non possit sine alia explicari. Monetur: quia neque ex iure neque ex stylo id habetur. Quod autem difficilius obtineret vnus dispensationem, si alia sciretur, non obstat, si datur ex sufficienti causa, & cum plena cognitione, quia illa difficultas est extrinseca dispensationi singularum, sicuti habens plura crimina, & vnus petens remissionem, non tenetur omnia manifestare, etiam si sciret ex manifestatione aliorum negandam esse remissionem illius petiti, & hac mihi sententia probatur. Illa autem limitatio, quam Suarez adducit, scilicet aliarum irregularitatum, & poenarum esse mentionem faciendam, casu, quo grauitas vnus non possit sine alia explicari, est verissima. At exempla, quibus eam explicat, mihi non probantur. Primus est, si contraxisset irregularitatem, eo quod clericum occideris, teneri te manifestare clericum fuisse, neque satisfacere, si dicas hominem occidisse, quia debes explicare grauitatem criminis, & facile legi commissi & docuit Nauarrus lib. 1. consil. tit. de re scriptis, consil. 28, num. vlt. in 2. edit. Immanuel, 1. tom. sum. 2. edit. cap. 1. §. conclus. §. num. 10. At verius censo non esse necessariam illius qualitatis manifestationem, quia ad irregularitatem est omnino extrinsecum, & per accidens fuisse clericum non enim ob facilegium, sed ob defectum perfectae lenitatis imponitur, qui defectus in quacumque hominis occasione reperitur, & ex alia parte neque ex consuetudine, neque ex stylo curiae consistit hanc qualitatem debere manifestari. Non ergo vnus sine causa imponendum est: & ita tenet Sanchez lib. 8. disp. 21, num. 22. Salas disp. 20. sect. 1 §. num. 122 §. quod vnus dubium. Basilius de Leon. lib. 8. cap. 17, §. 4 num. 24. sine secundum exemplum, quod adducit Suarez est, si plura homicidia commississet, & veis vnus irregularitatis dispensationem impetrare, tacitis aliis; quia licet irregularitates illae sint numero distinctae moraliter tamen quasi efficiunt vnam grauiorem, vel certe vna illarum non satis abque alia explicatur. Verum meo iudicio, non video, quare vna irregularitas non satis abque alia explicetur, cum satis vnus homicidium abque alio explicari possit: nec cur vnus dispensatio cum alia colligata sit, liquida ex distincta omnino causa, procedit neque ex pluribus illis irregularitatibus vna coalescit, sed ut distinctae, ac si quolibet in se subiecto distincto existeret. Adde, sicut potest remissio vnus homicidij sine alio impetrari, cur non poterit dispensatio irregularitatis vnus homicidij sine dispensatione alterius obtineri? Denique si percussisses plures clericos posses obtinere absolutionem vnus excommunicationis, non obtenta absolutione alterius. Ergo similiter contingere potest in irregularitate. Denique non cater probabilitate coacta vna irregularitate ob homicidium non contrahi aliam numero distinctam, etiam si aliud homicidium committas; quia cum irregularitas sit inhabilitas per modum habitus, non potes amplius ex eadem causa inhabilitari; neque vna causa inoperat operari, sic tradit Henriquez lib. 1. cap. 30 §. 3. Et lib. 14. cap. 7 §. 3. Thomas Sanchez lib. 8. disp. 22, num. 7. Kolla disp. 10. de irregular. dub. 8. & in excommunicatione, qui pluries in excommunicatione celebrant, tenet Nauarrus, consil. 3. de re scriptis num. 6. Zetola in pract. 2. part. verbo irregularitas §. 12. ad finem Garcia hos referens 8. part. de beneficiis, cap. 3, n. 80. usque ad 87. & confirmari satis potest ex copula cum sanguinea saepius repetita, quae non inducit nouum impedimentum neque est necessario facienda mentio omnium illorum delictorum, vtilis si vnus, tantum mentionem faciat & docet Sanchez lib. 8. disp. 24. numer. 7. Tolercus lib. 7. cap. 19. ad finem. Azor. 3. part. lib. 3. cap. 10. quae. 1. Garcia num. 77. Idem, si quis recusat

in Bepifimo plures filios alicuius, vicia tantum est compa-
teritas Garcia num. 78. Et si quis ter, vel quater contraxit
nuptias, non est necessarium id exprimere in dispensatione
bigamie, Garcia numer. 79. Sanchez lib. 7. disput. 86. num. 24.
Henriquez lib. 12. cap. 6. §. 9. Nauarr. consil. 2. de bigam.
Votum de irregul. cap. 56. §. 7. num. 3. Aulia de censur. 7. Part.
disput. 8. fin.

S. V.

Expenduntur ea, quorum falsa expressio vitiat
rescriptum.

- 1 Quis sint certa presupponenda.
- 2 Si ex causa vera & falsa integratur causa sufficiens dispen-
sationi, dispensatio corrumpitur. At si vera causa allegata suffi-
cens est ex falsa superaddita non vitiat dispensatio
secundum communem sententiam.
- 3 In casu dubio, sine falso causa allegata finalis, vel motiva,
presumitur motiva, non finalis.
- 4 Quid si causa falsis testibus probetur.
- 5 Subreptio commissa in una parte rescripti non vitiat totum re-
scriptum, si per ignorantiam etiam culpabilem, modo non
sit crassa subreptio commissa sit.
- 7 Vitiat tamen si ex fraude & malitia procedatur.
- 7 Dicit tantum una pars cum alia coniunctionem habere, &
ad eundem finem ordinari.
- 8 Impetrans rescriptum ad primum beneficium vacantium
vacuo defectu legitime auctoris ad curatum, valet ad sim-
plex.
- 9 Impetrans dispensationem voti & consanguinitatis ad ma-
trimonium, falso allegata causa circa votum rescriptum
vitiat.
- 10 Rescriptum hoc modo vitiatum aut habet effectum quous-
que vitium commissum in illa parte rescripti declaratur.
- 11 De interpretatione, & cessatione dispensationis remittitur
ad ea quae dicta sunt de privilegiis.

Constat apud omnes si falsa occasio sit, ne impedi-
tam dispensationem integre manifestetur, vitari omnino
dispensationem. Item si est occasio, ne causa allegata ad di-
spensationem vera sit quia dispensatio semper expostulat cau-
sam praecipue si in lege superioris fiat, secundo suppono aliud
esse impetrare gratiam, & beneficium ab ordinario aliud a
Sede Apostolica, & eius Legato, si ab ordinario impetret, notari
non potes subreptione.

Difficultas ergo est, cum plures causas allegas, ut tibi
dispensatio concedatur, & aliqua illarum est falsa, an corrumpat
tota dispensatio? Et quidem si ex falsa causa, & vera allegata
integratur sufficiens causa dispensationis, sine dubio corrumpit
dispensatio, quia corrumpit fundamentum, cui voluntas dispen-
sationis nititur, sic Couarr. lib. 1. variarum, cap. 20. num. 5. Basilius
lib. 8. cap. 17. §. ult. num. 41. Suarez lib. 6. de voto, cap. 17. num. 11.
At si non obstante falsa causa admixta allegas veram, quae de-
se, & secundum hylum, & consuetudinem solet reputari suffi-
cens ad dispensationem concedendam; communior sententia
docet validam tunc esse dispensationem, sic docet Sanchez
lib. 8. disput. 21. num. 32. multis relatis Suarez Basilius supra.
Sed hoc intelligendum esse videtur de causa extrinseca dispen-
sationis, & quae per se non solet mouere Principem ad dispen-
sationem concedendam: nam si causa falso allegata, & quae ac-
vera mouet Principem ad dispensationem concedendam, quis
dicere poterit hic, & nunc ex utraque simul motum non esse
neque enim est vilia ratio; quare magis ex vera, quam ex falsa
causa moueatur, cum utraque eodem modo illi proposita sit.
Si ergo ex utraque motus sit, qualibet ex illis cessante, cessat
intentio hanc dispensationis & consequenter dispensatio: & ita re-
dit Guierri. canon. q. lib. 2. cap. 15. n. 129. & 130. Neque credo
Sanchez dissentire, ut colligi facile potest ex his, quae dicit
n. 44. & 45.

Sed quid dicendum est in casu dubio? An sit causa fina-
lis, hoc est pertinens ad dispensationem intrinsecam, an vero
solum impulsiva, & motiva, & extrinseca dispensationem con-
cernens?

Respondeo praesumi motiuam, & non finalem, quia semper
debet stare praesumptio in fauorem valoris actus: ac si praesu-
meretur finalis, corrumpere dispensatio & praesumptio solum mo-
tiva dispensatio, substat. Ergo & ita tenet Tiraquell. tract. ces-
sante causa, limit. 1. num. 14. & 48. Loazes de matr. Regis An-
glicae, dub. 5. num. 42. & 43. Menoch. volum. 2. consil. 106.
num. 91. Sanchez plures alios referens lib. 8. disp. 21. num. 10.
Basilius lib. 8. cap. 17. num. 41. Et idem dicendum est, cum dubium
est, an dispensatio valida sit quia dubium est an satis probetur
veritas narrationum, vel quia est dubium, an causa falso al-
legata sit finalis? Semper inquam, praesumendum est in hoc
dubio validam esse dispensationem, quia pro valore actus
stare debet praesumptio l. quousque ff. de reb. dub. & cap. Ab-

bate, de verbor. significat. & multis allegatis docet Menoch
lib. 6. praesumpt. 4. per suam & tradit Sanchez lib. 8. disput. 21.
num. 25.

Quid si causa falsis testibus probaretur, essetne tunc
dispensatio nulla? v. g. commissa est ordinatio dispensatio in
impedimento consanguinitatis, si paupertas, defectusque dotis
verus sit probas falsis testibus defectum dotis adesse, eritne
tunc dispensatio valida?

Respondeo; si verum in re defectum dotis non habeas: dis-
pensatio omnino vitiatur quantumvis exterius constet quia
sine causa subsistere non potest dispensatio, & sententia lata
ab ordinario fundatur in falsa praesumptione contra verita-
tem, quam intendit Pontifex, At si defectus dotis verus sit
falsis tamen testibus probatus quia absque perfecta notitia iu-
ratur, credo dispensationem valere, quia verificatur conditio
a dispensante requisita, sic Sanchez lib. 8. disput. 21. num. 33.
Basilius lib. 8. cap. 17. num. 41. circa finem. Verum si per ig-
norantiam, & simplicitatem allegati, v. g. defectum dotis
cum tamen verum non fuerit, & ordinatus facta informatione
declarauit defectum dotis existere & sic dispensauit, & ex
hac declaratione, & dispensatione concessa ad contrahen-
dum matrimonium processit, videtur valide contrahere, neque
posse tale matrimonium oppugnari, ex cap. cum inter de sen-
tent. & re iudic. cap. eo qui appellat. §. si vero. 2. quest. 6. &
tradit Basilius lib. 8. cap. 16. num. 5. & cap. 17. num. 42. & facit id
quod docuit Socin. consil. 270. ad finem, volum. 2. & Felin. c. super
litteris, de rescript. num. 7. versic. demum ubi alletunt, si subre-
ptio commissa non sit ab eo, qui litteras impetrat, sed a soli-
citatore, qui falsam causam allegauit ignorante eo, pro quo re-
scriptum impetratum est valere rescriptum, nec subreptiuum
esse. Quia ignorantia facit, ut praesumatur Pontifex in tali ca-
su de plenitudine suae potestatis dispensare, & sententia tunc
data transit in rem iudicatam. Ad credo hoc tenendum non
esse quia tale rescriptum, vt potest in falsa causa fundatum
nullum est, neque ignorantia prodesse potest ad valorem
ipsius, sed solum excusandum impetratorem, a culpa com-
missa, & videtur expressè de cetero cap. super litteris, de rescript.
ubi & quae de taciturnitate veritatis, ac de expressione falsita-
tis quando contingit circa totum rescriptum, dicitur nullum
esse, & etiam per ignorantiam, & simplicitatem factum sit
si vero (inquit textus) per huiusmodi falsitatis expressionem,
vel suppressionem etiam veritatis litterae fuerint impetratae, quae
facta, vel expressa nos nullas litteras dedissemus, a delegato
non est aliquatenus procedendum, sic Tiraquell. tract. cessare
causa, in princip. num. 116. Abbas dict. cap. super litteris num. 4.
& 6. & aliis quos sequitur Sanchez lib. 8. disp. 21. num. 56.
& 57.

Difficultas grauis est an quando subreptio commissa
sit in aliqua parte rescripti & non in toto rescriptum totum
reddatur nullum v. g. impetrans rescriptum pro impedimento
voti, & sponsum, quam habes ad matrimonium contrahen-
dum, & falso causam allegas pro affirmatiuo impedimento ver-
tam tamen, pro voti impedimenti impetratione, eritne tunc
totum rescriptum subreptiuum? Idem est, si impetrasti litteras
ad beneficium, siue curatum, siue simplex, allegata falsa le-
gitima etate, cum tamen solum ad simplex, legitima esset, an
tunc rescriptum respectu utriusque beneficii sit nullum; Idem
est si impetrasti rescriptum contra tuum debitorem, affirmans
falso ex consuetudine patriae causas tractari simpliciter, &
de plano: eaque de causa commissa est iurisdicchio delegato,
vt sic cognoscere, an tunc iurisdicchio expiret, vel solum
quoad illam formam. Et quidem tunc vitiatum rescriptum, quo-
ad illam partem, in qua falsitas expressa est nemini esse po-
test dubium, solum de alia parte, circa quam falsitas com-
missa non est, dubitatur, in qua omnis alius dicendi modis
distingendum est, si per ignorantiam, & simplicitatem
etiam culpabilem, modo non sit nimis crassa, contingerit falsi-
tatis expressio, vel veritatis taciturnitas, circa causam finalem
illius partis rescripti, non vitiatur totum rescriptum, sed solum
illa pars, in qua ex ignorantia prosum est, sic ex communi
sententia docet Sanchez lib. 8. disp. 21. n. 61. Guierri. canon. quest.
lib. 2. c. 15. n. 45. & multis relatis Nicol. Garo. 8. p. de benefec. cap.
3. num. 16.

At si ex fraude & malitia subreptio commissa sit, totum
rescriptum vitiatur in poenam fraudis & malitiae, vt dicitur
expressè in c. super litteris ibi, in sua peruersitatis poenam nullum
ex illis litteris, commodum consequantur, & in cap. sedes, eod. tit.
ibi mendax peccator carere penitus impetratis. Neque valet di-
cere verba debere intelligi solum de eo, capitulo in quo falsitas
commissa est, non de alio, quia respectu illius circa quod falsi-
tas est commissa, non erat necessarium dicere in poenam suae
peruersitatis nullum debere commodum consequi. Siquidem,
etiam si per ignorantiam factum sit nullam commodum ob-
tinetur. Restat ergo vt intelligatur de alia parte rescripti, in
qua frans commissa non est.

Auctore tamen debere vnam partem cum alia con-
iunctionem habere & ad eundem finem, & effectum ordi-
nari: alias si in se omnino separatae sint, etiam in eodem
rescripto